

2/2018

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 13.6.2018

Aluetalous

Tuotannon kasvu hidastui
hieman

Asuntomarkkinat

Helsingissä voimakas
hintojen nousu

Liikenne

Matkailijoiden yöpymiset
lisääntyivät edelleen

Työmarkkinat

Rakentamisen alan työn-
tekijämäärät kasvussa

Väestö

KUUMA-kunnat nettosivat
asukkaita pääkaupunki-
seudulta aiempaa enemmän

Valokiilassa

Heikki Levola

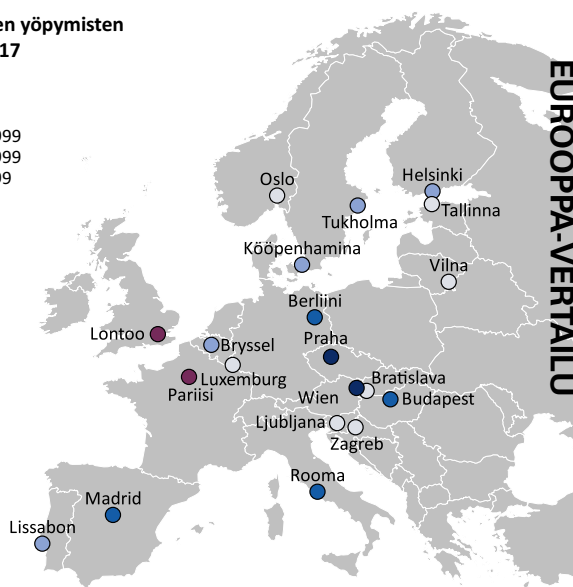
Asumisen asemakaava-
varanto pääkaupunki-
seudulla

Pekka Mustonen

Matkailu on ennätysvilkasta
Helsingin seudulla

Kiinan kansalaisten yöpymisten
määrä vuonna 2017

- yli 600 000
- 400 000 – 599 999
- 200 000 – 399 999
- 70 000 – 199 999
- alle 70 000

Lähde: Tourmis

© EuroGeographics

Kiinalaisten yöpymiset lisääntyneet Helsingissä

Pariisi on kiinalaisten matkailijoiden keskuudessa suosituin kohde, kun vertaillaan yöpymisten määrää yhdeksässätoista eurooppalaisessa pääkaupungissa. Vuonna 2017 kiinalaisille matkailijoille kertyi 1,7 miljoonaa yöpymistä pariisilaisissa majoitusliikkeissä. Myös Lontoossa kiinalaisten matkailijoiden yöpymisiä oli yli miljoona ja Wienissä sekä Prahassakin yli puoli miljoonaa. Vähiten kiinalaisia matkailijoita yöpyi Vilnassa, Tallinnassa ja Luxembourgin. Helsinki sijoittui listalla yhdenneksitoista ennen Tukholmaa ja Osloa 118 000 yöpymisellään.

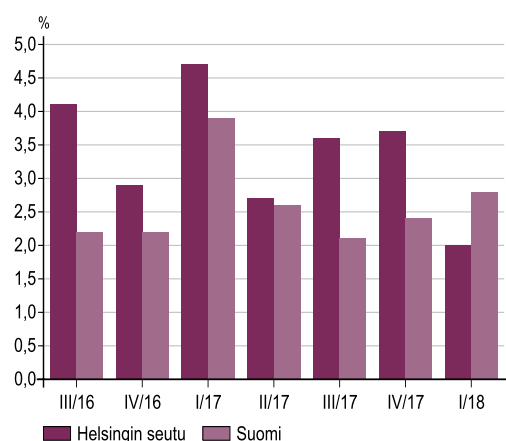
Kiinalaisten yöpymiset lisääntyivät vuonna 2017 suhteessa eniten, yli 40 prosenttia, Oslon ja Bratislavassa. Näissä kaupungeissa heitä yöpyy toiseksi vähemmän kuin eurooppalaisessa pääkaupungissa keskimäärin. Helsingissäkin kiinalaisten yöpymisten määrä kasvoi jopa 32 prosenttia.

Kun katsotaan kaikkien ulkomaisten matkailijoiden yöpymisten kokonaismäärää, Lontoo on vertailluista pääkaupungeista suosituin ja Pariisi toiseksi suosituin matkailukohde. Kaikista ulkomaisista yöpymisistä kiinalaisten matkailijoiden osuus on Helsingissä 5 prosenttia, eli hieman enemmän kuin vertailluissa eurooppalaisissa pääkaupungeissa keskimäärin. Vain Pariisissa osuus oli vuonna 2017 hieman Helsinkiä suurempi.

Vertailun lähteenä on turismiin liittyvää markkinatutkimustietoa toimittava TourMIS. Tiedot yöpymisistä on kerätty rekisteröidyltä majoitusliikkeiltä.

Kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja

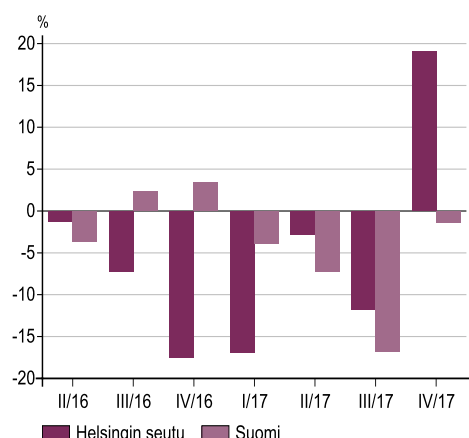
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy

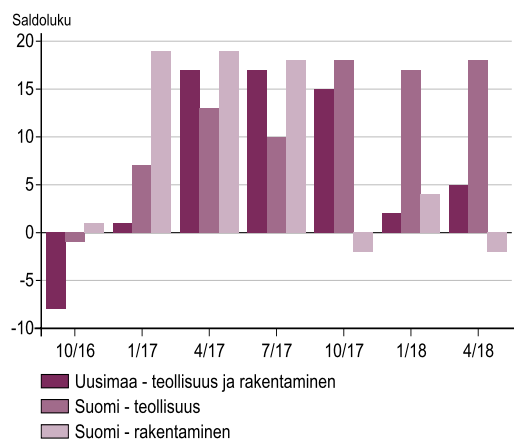
Yritysten aloitukset kaupan alalla

Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, Aloittaneet yritykset

Teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

Aluetalous

Tuotannon kasvu hidastui hieman

Helsingin seudun tuotannon kasvu hidastui hieman kuluvaan vuoteen ensimmäisellä neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan nähden seudun tuotanto oli tammi-maaliskuussa arvion mukaan 2 prosenttia korkeammalla tasolla. Koko maan tuotanto kasvoi arvion mukaan hieman nopeammin. Vaikka Helsingin seudun tuotannon kasvu hidastui, liiketoiminnan kehitys oli vahvaa vuoden alussa lähes kaikilla aloilla. Hintojen samanaikainen nousu kuitenkin heikensi seudun tuotannon reaaliaikaisesta kasvusta. Helsingin seudun keskeisistä toimialoista suhdannekehitys jatkui tammi-maaliskuussa vahvana rakennusallalla, kuljetuksessa ja varastoinnissa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, liike-elämän palveluissa sekä kaupan alalla. Myös teollisuuden liiketoiminnan kasvu jatkui.

Kaupan alalle pitkästä ajasta aiempaa enemmän uusia yrityksiä

Uusia yrityksiä perustettiin Helsingin seudulla vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä noin 2 200. Se oli miltei täsmälleen yhtä monta yritystä kuin vuotta aikaisemmin. Liike-elämän palveluihin perustettiin hieman yli 600 ja kaupan alalle 280 uutta yritystä. Kaupan alan uusien yritysten määrä kääntyi kasvuun ja niitä perustettiin 19 prosenttia edellisvuoden loka-joulukuuta enemmän. Edellisen kerran kaupan alalla aloittaneiden yritysten lukumäärä oli kasvanut kaksi vuotta aikaisemmin. Muilla palvelualoilla aloitti 990 uutta yritystä.

Suhdannekuvan ennakoitaan yhä vahvistuvan

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) huhtikuussa laatiman Suhdannebarometrin mukaan Suomen elinkeinoelämän suhdannetilanne on kaikilla päätoimialoilla keskimääräistä parempi. Suhdannenäkymät ovat edelleen hyvät ja nousun arvioidaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden ajan. Tilauskanta on normaalia parempi sekä rakentamisessa että erityisesti teollisuudessa. Toisaalta rekrytointivaikeudet ovat pahentuneet lisää. Työvoiman saatavuus onkin rakentamisessa ja palveluissa selvästi suurin kasvun este. Maailmantalouden kasvu jatkuu ennusteiden mukaan lähes neljän prosentin vauhtia, mutta poliittiset riskit ovat kasvaneet viime kuukausina.

Teollisuus ja rakentaminen

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdannetilannearviot pysyivät myönteisinä kuluvaan vuoden alkukuukausina. Suhdanteiden odotetaan paranevan edelleen lievästi myös kesän aikana. Suhdannenäkymien saldoluku oli huhtikuussa +5 (tammikuussa +2). Uudenmaan yritysten suhdannenäkymät ovat hieman koko maan keskiarvoa harmaammat. Tuotantokapasiteetti oli huhtikuussa täyskäytössä 91 prosentilla alueen vastaajista. Henkilökunnan määrä kasvoi hieman tammi-maaliskuussa ja työvoimaa palkattaneen lisää myös kesän lähestyessä. Ammattityövoimasta on pulaa neljäsosalla yrityksistä.

Koko maan teollisuusyritysten suhdanteet ovat vahvistuneet lisää alkuvuonna ja kapasiteetin käyttöaste on noussut korkeaksi. EK:n Suhdannetiedusteluun huhtikuussa vastanneista 88 prosentilla kapasiteetti oli

täyskäytössä. Näkymät lähitulevaisuuteen ovat pysyneet suotuisina ja suhdanteiden arvioidaan kohenevan jonkin verran lisää seuraavan puolen vuoden aikana. Niitä kuvaava saldoluku sai huhtikuussa Suhdannebarometrin tiedustelussa arvon +18 (tammikuussa +17).

Koko maassa rakennusyritysten suhdannetilanne on jatkunut tasaisen hyvänä ja nykytilanne on keskimääräistä vahvempi. Tilauskanta on vähän keskimääräistä suurempi, ja huhtikuussa peräti 92 prosenttia yrityksistä kuvasi kapasiteettinsa olevan kokonaan hyödynnettynä. Rekrytointivaikeudet ovat yleistyneet, ja 38 prosenttia yrityksistä raportoi ammattityövoimapulasta. Rakentamisen suhdanteiden ennustetaan pysyvän nykyisellään seuraavan puolen vuoden ajan. Suhdannenäkymien saldoluku oli huhtikuussa tehdyssä tiedustelussa -2 (tammikuussa +4).

Palvelut

Uudenmaan palvelualojen yritysten suhdannetilanne oli huhtikuussa hieman normaalia suotuisampi. Suhdannenäkymät lähikuukausille kirkastuivat alkuvuoden aikana ja lähikuukausien suhdanneodotuksien saldoluku oli huhtikuussa +17 (tammikuussa +12). Uudenmaan palveluyritysten suhdannekuva vastaa hyvin koko maan keskiarvoa. Myynnin kasvun ennakoitaan kiihtyvän kesän myötä, ja henkilökunnan määrän arvioidaan kasvavan hieman. Ammattitaitoisen työvoiman puute oli kuitenkin ongelmana 28 prosentilla yrityksistä.

Koko maan palveluyrityksissä yleisen suhdannenousun arvioidaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden aikana, ja suhdannenäkymiä mittaava saldoluku sai arvon +17 (tammikuussa +15). Myynnin odotetaan kasvavan melko ripeästi kuluvan vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä. Henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan jonkin verran, vaikka rekrytointivaikeudet ovat yleistyneet merkittävästi. Niitä oli huhtikuussa jo lähes joka kolmannella tiedusteluun vastanneista yrityksistä.

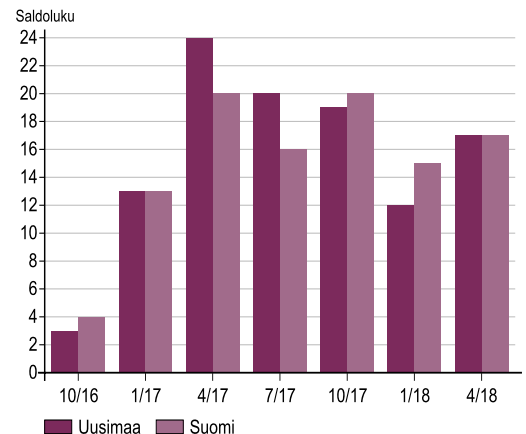
Kuluttajat luottavat edelleen myönteiseen talouskehitykseen

Kuluttajilla on ollut viime aikoina jopa ennätysellisen vahva luottamus talouden myönteiseen kehitykseen, ja luottamus jatkuu edelleen vahvana Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan. Pääkaupunkiseudulla talouden kehitystä kuvaava kuluttajien luottamusindikaattori sai maaliskuussa arvon 29,8 ja huhtikuussa 26,6. Koko maassa arvo oli maaliskuussa 24,7 ja huhtikuussa 23,2. Perinteisesti pääkaupunkiseudun kuluttajat ovat olleet oletuksissaan myönteisempiä kuin kuluttajat koko maassa.

Kuluttajat luottavat koko maan talouden vahvistumiseen

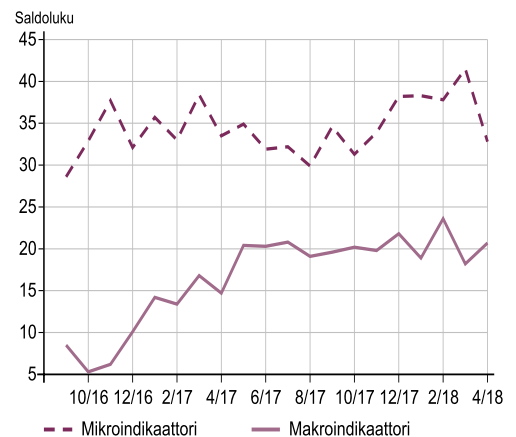
Pääkaupunkiseudulla kuluttajien mikroindikaattorin saldoluku sai huhtikuussa arvon 32,8. Luku kuvaa yhdellä luvulla kuluttajien tulevaisuuden näkemyksiä sekä oman talouden että säästämismahdollisuuksien kehityksestä. Makroindikaattori sai huhtikuussa arvon 20,7. Kyseinen saldoluku kuvaa kuluttajien oletuksia sekä työllisyystilanteen että koko maan talouden kehityksestä. Saldoluku on ollut ennätyskorkealla jo lähes vuoden ajan ja kuluttajien luottamus työllisyystilanteen paranemiseen oli ennätysellisen vahva huhtikuussa.

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

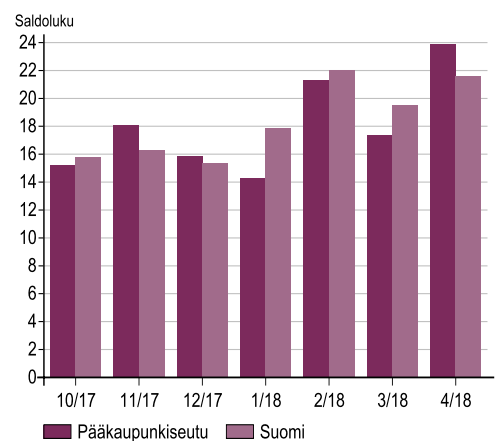
Kuluttajien luottamusindikaattori pääkaupunkiseudulla

Mikroindikaattori: Oma talous ja säästämismahdollisuudet
Makroindikaattori: Suomen talous ja työttömyyden kehitys

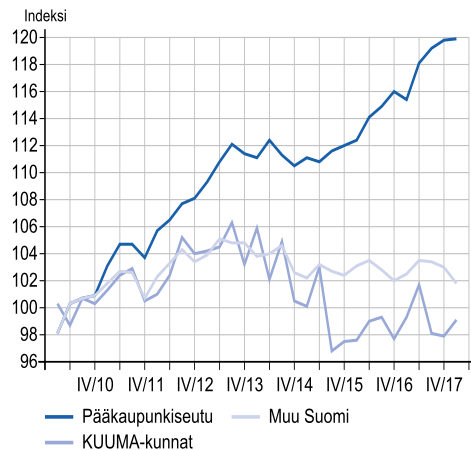
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kotitalouksien ennuste työttömyystilanteen paranemisesta seuraavien 12 kk:n aikana

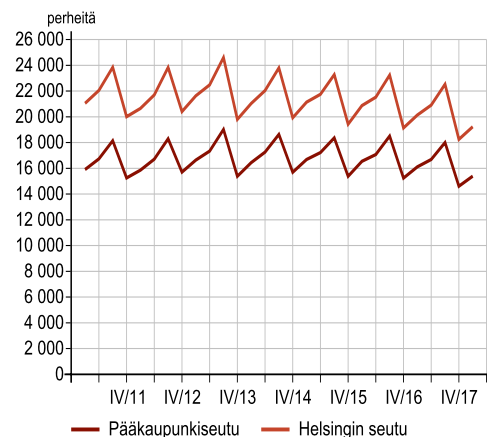
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat Indeksi (2010=100)

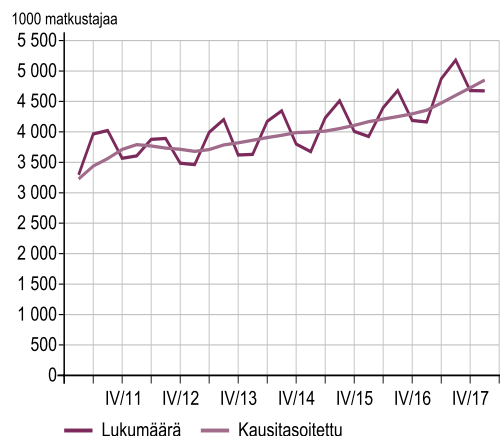
Lähde: Tilastokeskus, osakeasuntojen hinnat

Pienten lasten kotihoidon tukea saaneet perheet

Lähde: KELA

Lentoliikenteen matkustajamäärä

Lähde: Finavia Oyj

Asuntomarkkinat

Helsingissä ja Espoossa vanhojen kerrostaloasuntojen hinnoissa nousua

Pääkaupunkiseudulla vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat tammi-maaliskuussa miltei 4 prosenttia vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna ja keskimääräinen neliöhinta oli 3 807 euroa. Vuoteen 2010 nähden hinnat olivat nousseet 20 prosenttia. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisessa Suomessa asuntojen hinnat olivat laskeneet 0,7 prosenttia kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä edellisvuodesta ja keskimäärin neliöhinta oli 1 563 euroa. Vuoteen 2010 verrattuna nousua oli hieman alle 2 prosenttia.

Voimakkainta vanhojen kerrostaloasuntojen hintojen nousu oli Helsingissä, jossa ne olivat kasvaneet tammi-maaliskuussa 4,5 prosenttia edellisvuodesta. Espoossa lisäystä oli 3,4 prosenttia ja nousuvauhti oli korkeinta pitkään aikaan. Vantaalla hinnat säilyivät käytännöllisesti katsoen ennallaan, sillä laskua oli 0,2 prosenttia. KUUMA-kunnissa tilanne oli samankaltainen kuin Vantaalla eli hinnat säilyivät lähes samalla tasolla kuin vuotta aikaisemminkin. Keskimääräinen neliöhinta oli KUUMA-kunnissa 1 948 euroa. Helsingissä se oli 4 364 euroa, Espoossa 3 326 ja Vantaalla 2 435 euroa.

Hyvinvointi

Kotihoidon tuen saajien määrä laskee edelleen

Pienten lasten kotihoidon tukea saavien perheiden määrä laski tammi-maaliskuussa 4 prosenttia, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon Helsingin seudulla. Muualla maassa tuensaajien määrä laski 6 prosenttia eli voimakkaammin kuin pääkaupunkiseudulla tai KUUMA-kunnissa. Laskuvauhti pysyi sekä Helsingin seudulla että koko maassa suurin piirtein ennallaan.

Pääkaupunkiseudulla kotihoidon tukea saavien perheiden määrät ovat laskeneet viime vuosina hieman. KUUMA-kunnissa, samoin kuin koko maassa, tuensaajien määrät ovat laskeneet enemmän. Samaan aikaan alle 3-vuotiaiden lasten määrä on vähentynyt, mutta ei samassa suhteessa kuin tuensaajien määrä.

Liikenne ja ympäristö

Lentomatkustajien määrän kasvuvauhti kiihtyi

Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärä kasvoi jälleen tammi-maaliskuussa 12 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Matkustajia oli 4,7 miljoonaa.

Kasvuvauhti on kiihtynyt selvästi viimeisen vuoden aikana. Lennoista alle viidesosa on kotimaisia lentoja ja loput kansainvälistä liikennettä. Kansainvälisistä kohteista yleisimpiä ovat Espanja, Ruotsi ja Saksa.

Matkailijoiden yöpymiset lisääntyivät edelleen

Matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi tammi–maaliskuussa Uudella- maalla 11 prosenttia, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjak- soon. Ennakkotietojen mukaan kasvuvauhti pysyi suurin piirtein ennallaan.

Tammi–maaliskuussa yöpymisten määrä kasvoi selvästi sekä Helsingissä, Espoossa että Vantaalla. Myös koko maassa yöpymisten määrä kasvoi 7 pro- senttia edellisvuodesta. Kaikilla näillä alueilla ulkomaisten matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi suhteessa enemmän kuin kotimaisten. Uuden- maan yöpymisistä alle puolet oli ulkomaisten matkailijoiden yöpymisiä.

Tammi–maaliskuussa kaikista Uudenmaan yöpymisistä kaksi kolmasosaa sijoittui Helsinkiin ja vajaa viidesosa Vantaalle. Uudellamaalla yöpynei- den matkailijoiden viipymä oli keskimäärin 1,7 yötä. Kotimaasta tulleet viipyivät keskimäärin 1,5 yötä ja ulkomailta tulleet 1,9 yötä. Espoossa ja Helsingissä viivytettiin kauemmin kuin Vantaalla.

Helsingin satamien tavaraliikenteen määrä kasvaa edelleen

Ulkomaan tavaraliikenteen määrä kasvoi tammi–maaliskuussa 14 pro- senttia Helsingin satamissa, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tuonnin määrä kasvoi 1,8 miljoonaan tonniin ja viennin 1,9 miljoonaan tonniin. Edellisen kerran viennin määrä ylitti tuonnin määrän lähes kaksi vuotta aikaisemmin. Helsingin satamien tavaraliikenne on kasvanut viimeisen vuoden aikana noin 22 prosenttia.

➡ Työmarkkinat

Rakentamisen ja koulutuksen alan työntekijämäärät kasvussa

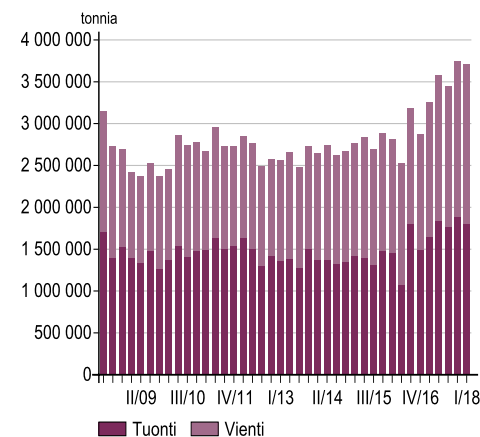
Tammi–maaliskuussa työntekijämäärä kasvoi Helsingin seudulla eten- kin rakentamisen alalla sekä koulutuksen alalla, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tilastokeskuksen otospohjaiseen työ- voimatutkimuksen mukaan myös koko maassa kasvoi erityisesti raken- tamisen alalla työskentelevien määrä. Samalla eniten väheni majoitus- ja ravitsemistoiminnan alalla työskentelevien määrä sekä Helsingin seudulla että koko maassa. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

Tammi–maaliskuussa 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousi Helsingin seudulla 72,5 prosenttiin ja koko maassa 69,7 prosenttiin 15–64-vuotiaista työikäisistä.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömyysaste laskee edelleen

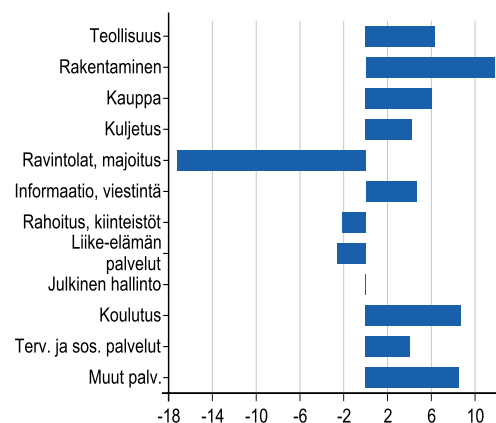
Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömyysaste oli Helsingin seudulla –1,6 prosenttiyksikköä matalampi maaliskuun lopus- sa kuin vuotta aikaisemmin. Sen sijaan Tilastokeskuksen otospohjaisen työvoimatutkimuksen mukaan työttömyysaste pysyi tammi–maaliskuussa Helsingin seudulla lähes ennallaan 7,9 prosentissa työvoimasta.

Helsingin satamien tavaraliikenne

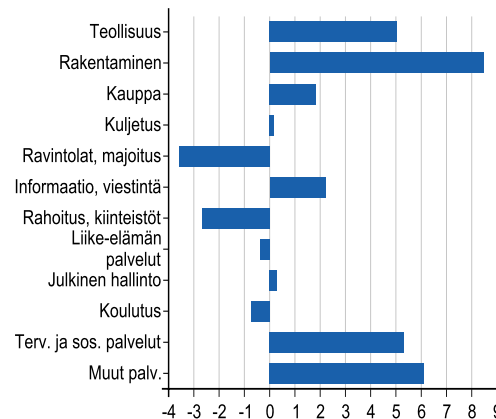
Lähde: Helsingin Satama.

Työllinen työvoima päätoimialoittain Helsingin seudulla I/18, muutos (%) edellisestä vuodesta

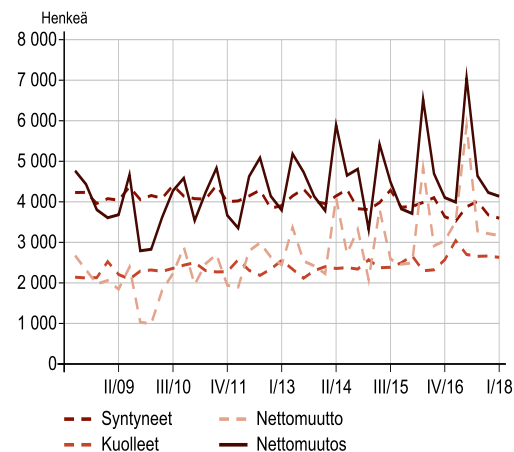
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työllinen työvoima päätoimialoittain Suomessa I/18, muutos (%) edellisestä vuodesta

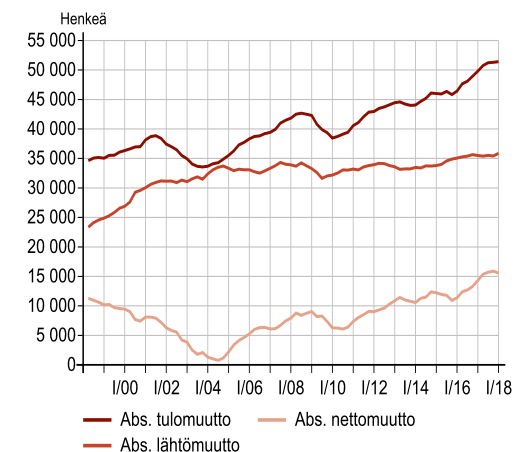
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Väestönmuutos Helsingin seudulla

Lähde: Tilastokeskus

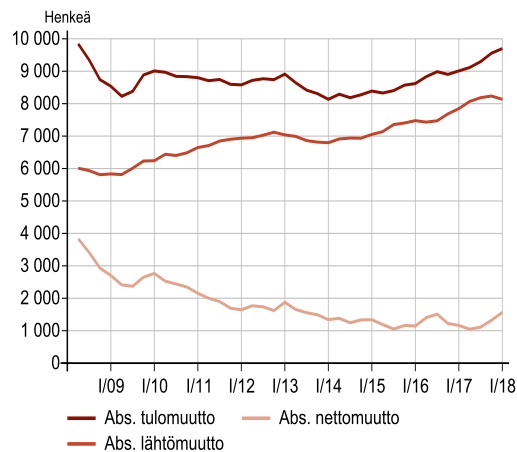
Väestön nettomuutto Helsingin seudulla Liukuva vuosisumma

Lähde: Tilastokeskus

Muuttoliike pääkaupunkiseudulta KUUMA-kuntiin

Liukuva vuosisumma

Tulomuutto KUUMA-kuntiin, lähtömuutto KUUMA-kunnista
Lähde: Tilastokeskus

Työttömien nuorten määrä jatkaa laskuaan

Helsingin seudulla oli maaliskuun lopussa 6 100 työtöntä nuorta, mikä oli 26 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä laski yli 10 prosenttia kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa.

Nuorisotyöttömyys lähti Helsingin seudulla voimakkaaseen kasvuun vuonna 2013, mutta kääntyi laskusuuntaan vuonna 2016.

➔ Väestö

Helsingin seudun väestönkasvu kiihtyi

Ennakkotietojen mukaan Helsingin seudulla asui maaliskuun lopussa noin 1 479 230 henkeä. Seudun väestö kasvoi tammi-maaliskuussa 4 140 hengellä eli 4 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Väestönkasvu kiihtyi, koska seudulla syntyi edellisvuotta enemmän lapsia. Koko maassa syntyneiden lasten määrä jatkoi laskuaan.

Muuttovoittoa pääkaupunkiseudulle aiempaa vähemmän

Ennakkotietojen mukaan Helsingin seutu sai tammi-maaliskuussa muuttovoittoa 3 170 henkeä, mikä oli 10 prosenttia vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Pääkaupunkiseudun saama muuttovoitto laski ja KUUMA-kuntien kasvoi edellisvuodesta. Pääkaupunkiseudulta muutettiin aiempaa enemmän pois, kun taas KUUMA-kunnissa lähtömuuttojen määrä pieneni.

Helsinki sai muuttovoittoa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 1 890 henkeä, Vantaa 1 010 henkeä ja KUUMA-kunnat 700 henkeä. Sen sijaan Espoo sai muuttotappiota -210 henkeä.

Helsingin seudun saama muuttovoitto on kasvanut viimeisen vuoden aikana 9 prosenttia. Erityisesti Helsingin saama muuttovoitto on ollut kasvussa. Espoon ja erityisesti Vantaan suhteellinen väestönkasvu on kuitenkin ollut Helsinkiä suurempaa.

KUUMA-kunnat nettosivat asukkaita pääkaupunkiseudulta aiempaa enemmän

Tammi-maaliskuussa KUUMA-kuntien muuttovoitto pääkaupunkiseudulta kasvoi 520 henkeen. Ennakkotietojen mukaan Helsingin muuttotappio seudun sisäisessä muuttoliikkeessä oli -530 henkeä ja Espoon -130 henkeä. Vantaa sai muuttovoittoa muualta Helsingin seudulta 150 henkeä.

Vuoden 2017 aikana liikehdintä pääkaupunkiseudun ja KUUMA-kuntien välillä vilkastui ja KUUMA-kuntien muuttovoitto pääkaupunkiseudulta kääntyi kasvuun.

Asumisen asemakaavavaranto pääkaupunkiseudulla

Heikki Levola

Erityisasiantuntija

Helsingin seudun ympäristöpalvelut
-kuntayhtymä HSY

Asuntotuotantoa mahdollistava asemakaavavaranto on ollut pääkaupunkiseudulla kasvussa kuluvalle vuosikymmenellä. Vuoden 2018 alussa voimassa olevissa asemakaavoissa oli laskennallista asumisen varantoa eli toistaiseksi käyttämätöntä rakennusoikeutta hieman yli 7,7 miljoonaa kerrosneliömetriä, mikä oli 1,2 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2011. Kyseisellä ajanjaksolla asemakaavoitetun uuden asuinkerrosalan määrä on näin ollen ylittänyt selvästi asuinrakentamisen hyödyntämän kerrosalamäärän. Vuonna 2017 kasvua kertyi lopulta yli 200 000 kerrosneliömetriä. Siten pääkaupunkiseudun reipas asuntotuotantovauhti ei ainakaan vielä viime vuonna kääntänyt varannon määrää laskuun vuositason tarkasteltuna.

Kerrostalovaranto Espoossa on lähes kaksinkertaistunut vuosien 2011 ja 2018 välillä miljoonaan kerrosneliömetriin. Suurin osa varannon absoluuttisesta kasvusta on toteutunut kuitenkin Helsingissä, jossa kerrostalovaranto on kasvanut noin 900 000 kerrosneliömetriä. Kauniaisissa ei ole tapahtunut mainittavaa muutosta ja Vantaalla asumisen varanto kokonaisuudessaan on hieman vähentynyt, joskin kerrostalovaranto oli Vantaallakin tämän vuoden alussa suurempi kuin vuosikymmenen alussa.

Varanto kerrostalovaltaistuu

Varannon määrän kasvun ohella varannon käyttötarkoituskajauma on muuttunut kerrostalovaltaisemmaksi. Pientalovarannon määrä on vähentynyt samalla kun kerrostalovarannon määrä on kasvanut sekä absoluuttisesti että suhteessa koko varannon

määrään. Pientalovarannon osuus asumisen varannosta oli vuoden 2018 alussa enää 53 prosenttia, kun se vuonna 2011 oli 68 prosenttia. Jos asemakaavoituksen tuottaman uuden rakennusoikeuden käyttötarkoituskajauma pysyy lähivuodet nykyistä vastaavalla tasolla, kerrostalovarannon määrä nousee pientalovarannon tasolle ja lopulta sen ylitsekin edellyttäen, että asuntotuotannon käyttämän kerrosalan ja uuden asemakaavoitettavan kerrosalan suhde ylipäänsä mahdollistaa varannon kasvun.

Varannon käyttötarkoituskajauksen kerrostalovaltaistuminen tarkoittaa suurempaa asuntotuotannon potentiaalia asuntojen lukumäärällä tarkasteltuna, vaikka varannon määrä pysyisi ennallaan. Miljoona kerrosneliömetriä kerrostalovarantoa mahdollistaa enemmän asuntoja kuin vastaava määrä pientalovarantoa olettaen, että kerrostaloasunnon toteuttaminen vaatii keskimäärin vähemmän kerrosalaa kuin rivi- tai omakotitaloasunto. Käyttötarkoituskajauksen muutos on seurausta viime vuosina toteutuneesta asemakaavoituksesta, joka on asumisen osalta painottunut hyvin selkeästi kerrostalorakentamisen mahdollistamiseen. Vuosina 2016–2017 pääkaupunkiseudulla tuli voimaan 2,6 miljoonaa uutta asuinkerrosneliömetriä, ja yli 90 prosenttia tästä oli kerrostalorakentamiselle osoitettua. Vuonna 2017 uutta asuinkerrosalaa kaavoitettiin esimerkiksi Helsingissä Keski-Pasilaan ja Koskelan sairaalan alueelle, joilla ei aiemmin ollut merkittäviä asumisen varantoja.

Käyttötarkoituskajauksen muutos tulee esille vielä selkeämmin, kun huomioidaan ainoastaan rakentamattomat ja lähes kokonaan rakentamattomat tontit (kaavayksiköt) – kerrostalovarannon määrä näillä tonteilla on vuoden 2011 tilanteesta lähes kaksinkertaistunut 2,9 miljoonaan kerrosneliömetriin, kun samaan aikaan varanto tyhjillä ja melkein tyhjillä pientalotonteilla on laskenut. Tyhjillä ja lähes tyhjillä tonteilla jäljellä oleva rakennusoikeus, noin 4,6 miljoonaa kerrosneliömetriä, mahdollistaa jotakuinkin 37 000 kerrostaloasunnon ja 12 000 pientaloasunnon

rakentamisen. Määrä vastaa reilun neljän vuoden asuntotuotantoa, jos asuntotuotanto noudattaisi Helsingin seudun MAL-sopimuksessa pääkaupunkiseudulle sovittuja keskimääräisiä vuosittaisia asuntotuotantotavoitteita.

Merkittävä osa varannosta sijaitsee osittain jo rakennetuilla tonteilla, vaikka tyhjillä ja melkein tyhjillä tonteilla sijaitsevan kerrosalan osuus asumisen varannosta on ollut kasvussa. Osittain rakennetuilla tonteilla sijaitsevan laskennallisen varannon määrä oli kuluvaan vuoden alussa noin 3,1 miljoonaa kerrosneliometriä. Kyseinen osa varannosta hyödynnettäen hitaasti, jos ollenkaan. Tontin rakentamisasteen lisäksi esimerkiksi maanomistusolosuhteet ja infrastruktuurin tilanne vaikuttavat varannon käyttöön otettavuuteen. Pääkaupunkiseudun kaupungit omistavat noin puolet tyhjillä tonteilla sijaitsevasta varannosta. Yksityishenkilöiden ja perikuntien hallussa on tyhjillä ja lähes tyhjillä tonteilla noin 670 000 kerrosneliometrin pientalovaranto, josta noin puolet sijaitsee Espoossa.

Asuntotuotantoa asemien seuduille

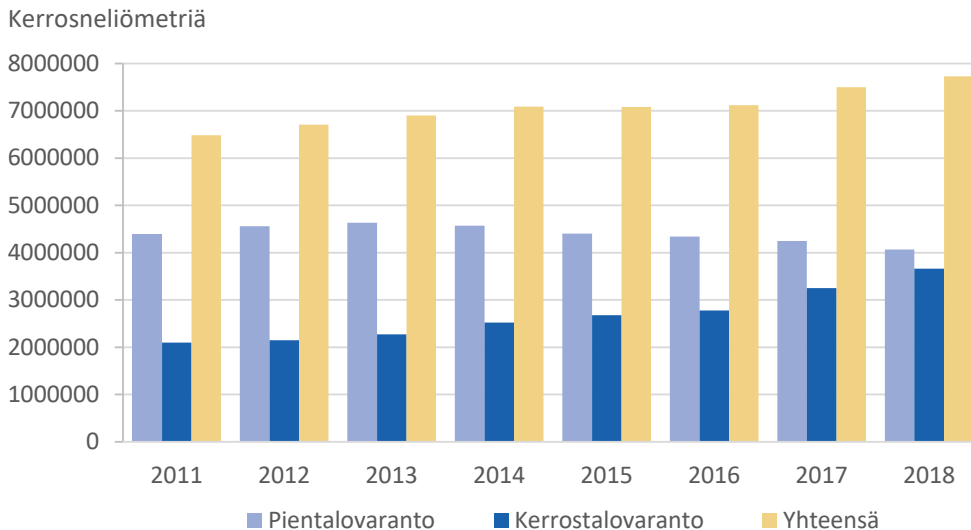
Isoja kerrostalovarantoja on esimerkiksi Helsingissä Kalasatamassa ja Jätkäsaareissa sekä Espoossa Länsimetron asemien läheisyydessä. Lähes 60 prosenttia pääkaupunkiseudun tyhjien ja lähes tyhjien kerrosta-

lotonttien varannosta sijaitsee alle kilometrin etäisyydellä raideliikenteen asemista, kun etäisyys lasketaan linnuntietä pitkin ja Länsimetron asemat huomioidaan Kivenlahteen asti. Suurimmat pientalovarannon sijainnikohteet ovat Espoossa, Kurttilan ja Perusmäen alueilla, joskin pientalovaranto jakautuu melko tasaisesti ympäri pääkaupunkiseutua.

HSY on syksyllä 2017 julkaissut pääkaupunkiseudun tonttivarantotilannetta kuvaavan SeutuRAMAVA-aineiston ensimmäistä kertaa korttelitasolle yleistettynä avoimena datana. Aineisto kuvaa lähes 13 000:n pääkaupunkiseudulla sijaitsevan korttelin tunnuslukuja rakennusoikeuteen ja käyttämättä olevaan rakennusoikeuteen liittyen. Korttelitasoinen paikkatietoaineisto on katseltavissa HSY:n avoimen datan karttapalvelussa (<https://kartta.hsy.fi>) ja se on myös ladattavissa avoimen datan palvelusta. Jatkossa korttelitasolle yleistettyä SeutuRAMAVA-aineistoa on tarkoitus tuottaa kahdesti vuodessa.

Lähteenä on käytetty HSY:n tuottaman SeutuRAMAVA-aineiston lisäksi Helsingin seudun MAL-sopimuksen seurannassa tuotettuja lukuja.

Kuvio 1. Asumisen laskennallinen varanto pääkaupunkiseudulla

Matkailu on ennätysvilkasta Helsingin seudulla

Pekka Mustonen

Erikoistutkija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus ja -tilastot

Helsingin matkailu on viime aikoina kehittynyt huimaa vauhtia. Lentokentän matkustajamäärät ja yöpymiset rikkovat kuukausittain ennätysjä. Keskustelu painottuu usein, luonnollisestikin, keskusta-alueen Helsingin kehitykseen, vaikka ulkopuolelta katsottuna kuntarajojen merkitystä voidaan hyvällä syyllä epäillä.

Helsinkiin matkustavan matkailijan näkökulmasta, oli kyse sitten vapaa-aika-orientoituneesta tai konferenssimatkailijasta, esimerkiksi pääkaupunkiseutu on käytännössä yhtä ja samaa kohdetta, vaikka toki suurin osa turistikista attraktioista sijaitsee keskusta-alueella. Toisaalta Helsingin ulkopuolisilla samaan seutuun kuuluvilla kaupungeilla ja kunnilla on omat erityispiirteensä, jotka tietenkin myös itsessään houkuttelevat matkailijoita. Näistä lähtökohdista ponnistaen onkin erityisen tärkeää tarkastella Helsingin seutua kokonaisuutena.

Lentomatikustajamäärät kasvavat nopeasti

Helsinki-Vantaan lentomatikustajien määrä kasvoi viime vuonna kymmenellä prosentilla ja lähenteli jo 20 miljoonan rajaa. Lentomatikustajia oli vuonna 2017 yhteensä noin 19 miljoonaa. Matikustajien määrä kasvoi vuoden kaikkina kuukausina ja nyt alkuvuodesta 2018 lentomatikustajien määrä on kasvanut edelleen ja vieläpä edellisvuotta nopeammin.

Lentomatikustajia kannattaa tarkastella hieman tarkemmin; onhan hyvin tiedossa, että Helsinki-Vantaan lentoasema on jo sijaintinsakin puolesta merkittävä vaihtokenttä erityisesti Aasiasta Eurooppaan matikustaville.

Kaikista matikustajatyypeistä suurin kasvu löytyikin viime vuonna ulkomailta ulkomaille vaihtaneista. Vuonna 2017 ulkomailta ulkomaille vaihtaneiden määrä oli yli kaksi miljoonaa, mikä oli 21 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Tammi-maaliskuussa 2018 näiden lentoa vaihtaneiden määrä kasvoi jokaisena kuukautena yli 30 prosenttia ja huhtikuussakin 18 prosenttia.

Hyvin merkittävä osa Helsinki-Vantaalle saapuvista kansainvälisistä lentomatikustajista ei koskaan poistu lentokentältä, joskin toki saattavat yöpyä siellä, mikä tekeekin tilastoinnista hankalaa. Emme pysty tilastoja käyttämällä sanomaan, kuinka suuri osa vaihtaneista yöpyi kohteessa.

Ulkomailta ulkomaille vaihtaneiden osuus kaikista saapuneista vuonna 2016 oli 23 prosenttia ja vuonna 2017 hieman enemmän, 26 prosenttia. Noin neljännes ulkomailta Helsinki-Vantaan lentokentälle saapuvista jatkaa suoraan (tai siis määritelmien mukaan 24 tunnin sisään) jonnekin muualle. Luonnollisesti Finnairin reitityksillä ja uusilla lentokoneinvestoinneilla on ollut keskeinen vaikutus tässä kasvussa – markkinointiponnisteluja yhtään väheksymättä.

Jos kohta vaihtomatikustajien määrä on lisääntynyt, voidaan kolikon toista puolta katsomalla todeta, että kolme neljästä kansainvälisen lentoliikenteen matikustajasta jää Suomeen – joko Helsinkiin, Helsingin seudulle tai jatkaa jollain muulla kulkuvälineellä jonnekin muualle. Näiden matikustajien määrä on viime aikoina kasvanut.

Ulkomaaiset yöpymiset lisääntyneet 17 kuukautta peräkkäin

Lentomatikustajien määriä on kiinnostavaa verrata yöpymisten kasvuun. Lentomatikustamisen kasvun perusteella voisi olettaa, että myös yöpymiset olisivat lisääntyneet. Näin on toden totta käynyt. Ulkomaaiset yöpymiset ovat

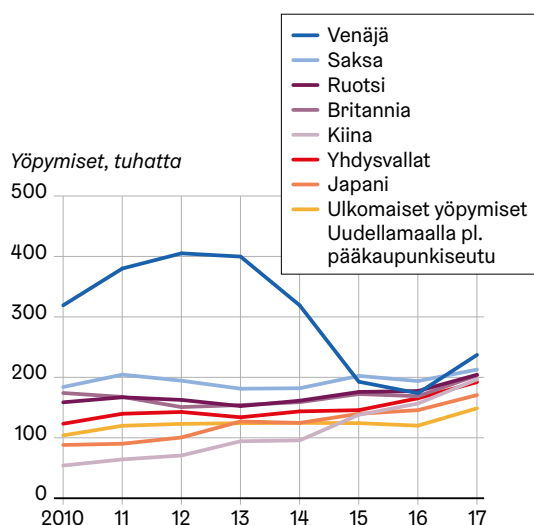
kasvaneet nyt pääkaupunkiseudulla 17 kuukautta peräkkäin. Viime vuonna ulkomaiset yöpymiset lisääntyivät lähes jokaisena kuukautena vähintään 20 prosenttia edelliseen vuoteen nähden.

Pääkaupunkiseudulla yöpymisiä oli vuonna 2017 yhteensä 5,7 miljoonaa, mistä Helsinki kattoi 73 prosenttia 4,2 miljoonalla yöpymisellään. Uudellamaalla yöpymisiä oli 6,5 miljoonaa.

Ulkomaalaisten yöpymisten osuus kaikista yöpymisistä oli suurin Helsingissä. Tämä osuus on viime vuosina pysynyt suunnilleen 54 prosentin tuntumassa. Espoossa ulkomaalaisten osuus yöpymisistä oli 43 prosenttia ja Vantaalla 38 prosenttia. Muualla Uudellamaalla ulkomaalaisten osuus oli noin viidennes, joten yöpymiset näillä alueilla on pitkälti kotimaisten matkailijoiden aikaansaamaa.

Yleisesti ottaen pääkaupunkiseudun kaupungeista Helsinki ja Vantaa luonnollisestikin hallitsevat tilastoja. Helsingin osuus pääkaupunkiseudun ulkomaisista yöpymisistä oli 79 prosenttia ja Uudenmaan yöpymisistä 75 prosenttia. Vantaalla ollaan noin 15 prosentissa, joskin Vantaan osuus on viime vuosina noussut eniten. Vantaan yöpymiset itse asiassa kasvoivat enemmän kuin Helsingin.

Kuvio 1. Yöpymiset pääkaupunkiseudulla 2010–2017. Top 7 -maat.

Lähde: Visiittori.fi (Tak Oy).

gissä tai pääkaupunkiseudulla. Yöpymiset lisääntyivät peräti 20 prosenttia. Kotimaiset yöpymiset itse asiassa vielä ulkomaisia enemmän.

Seudulle tullaan eniten Venäjältä ja Kiinasta

Vantaa on mielenkiintoinen erityistapaus, kun tarkastellaan lähtömaita yöpymislukujen takana. Kun Venäjä hallitsee Helsingin, pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan yöpymistilastoja, Vantaalla Kiina on kärjessä ylhäisessä yksinäisyydessään. Kiinalaisten yöpymiset Vantaalla kasvoivat 19 prosenttia edellisvuodesta ja yöpymisten määrä oli yli kaksi kertaa suurempi kuin ruotsalaisten, jotka tulevat listalla seuraavana. Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla Kiina mahtuu yöpymistilastojen viiden kärkeen, kun Helsingissä Kiina on vasta sijalla seitsemän reilusti kärkikuusikkoa jäljessä. Selitys tälle havainnolle on tietenkin lentokenttä, jossa vaihtomatrustajat tarvittaessa yöpyvät.

Kiinalaisten yöpymisiä oli vuonna 2017 Vantaalla noin 63 000, mikä on itse asiassa yli puolet Helsingissä yöpyneiden kiinalaisten määrästä. Yhteensä kiinalaisia saapui viime vuonna Helsinki–Vantaan lentokentälle 190 000. Tietenkään kaikki Vantaalla yöpyneet eivät yövy lentokentällä, mutta varsin suuri tuo yöpymisten osuus lentokenttäsaapumisista kuitenkin on.

Sekä pääkaupunkiseudun että samalla myös Uudenmaan yöpymismarkkinoita hallitsevat seitsemän maata. Yöpymiset lisääntyivät kaikkien näiden maiden tapauksessa. Venäjä on kärjessä osittain viime vuoden hurjan kasvun ansiosta. Venäläisten yöpymiset kasvoivat pääkaupunkiseudulla peräti 36 prosenttia. Saksa hengitti niskaan ja kasvatti yöpymisiään 10 prosenttia. Ruotsi (+15%), Britannia (+20%) ja Kiina (+25%) tulivat seuraavina. Yhdysvaltojen (+16%) ja Japanin (+17%) jälkeen erot seuraaviin maihin ovatkin jo erittäin selviä. Muualla Uudellamaalla maajakauma oli hieman erilainen, joskin yöpymisten määrätkin olivat aivan eri luokkaa.

Lentomatkatietojen lähde on Finavia ja majoitustilastojen Tilastokeskuksen majoitustilastot / Visiittori.fi-tietokanta.

➔ Info

Helsingin seutu:

Pääkaupunkiseutu ja KUUMA-kunnat

Pääkaupunkiseutu:

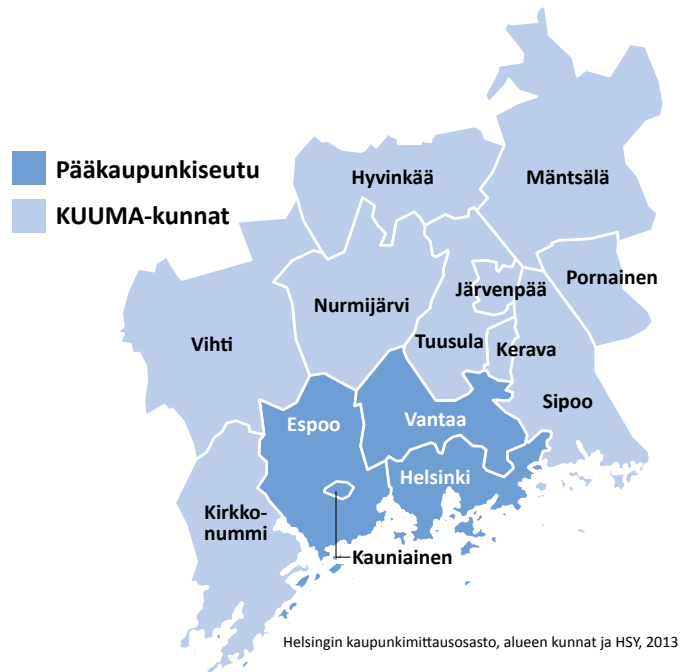
Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa

KUUMA-kunnat:

Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti

Uusimaa:

Uudenmaan maakunta

Julkaisun tuotannon, asuntomarkkinoiden, rikollisuuden, matkailijoiden yöpymisten ja väestön luvut ovat ennakkotietoja, jotka tarkentuvat lopullisiin tilastoihin.

Käsitteitä

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea voi hakea vanhempi tai muu huoltaja, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä päivähoitossa. Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista, muu hoitaja kuten sukulainen tai yksityinen päivähoiton tuottaja. Tukeen kuuluu kaikille yhteinen hoitoraha, perheen tuloista riippuva hoitolisä ja kotikunnasta riippuva kuntalisä.

Liukuva vuosisumma

Kausitasoitusmenetelmä, jolla tasataan vuoden sisäistä, toistuvaluonteista vaihtelua. Vuosineljänneksen arvo lasketaan summaamalla neljän viimeisimmän neljänneksen arvot ja jakamalla summa luvulla 4.

Matkailijoiden yöpymiset

Yöpymiset kaikissa rekisteröidyissä majoitusliikkeissä (hotellit, motellit, matkustajakodit, retkeilymajat, lomakylät ja leirintäalueet), joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvaunupaikkaa. Yöpymiset jaetaan asuinmaan perusteella kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden yöpymisiin.

Saldoluku

Saldoluvulla kuvataan odotuksia suhdanne- ja kulutajabarometrissä. Luku saadaan, kun myönteisten vastausten prosenttiosuuksista vähennetään kielteisten vastausten prosenttiosuudet. Positiivinen luku kuvaa myönteisiä odotuksia.

Tuotanto

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiviteettia.

1) Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu Helsingin seudun tuotannon ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakkoarvioihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus TA Oy.

2) Suomi: Tilastokeskuksen kansantalouden neljännesvuositilinpäiden bruttokansantuote kiintein hinnoin. Tuorein neljännes on Tilastokeskuksen julkaisema kokonaistuotannon ennakkotieto.

Työnvälitystilasto

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin.

Työttömyysaste

Työttömien osuus työvoimasta. Tilastokeskuksen työttömyysaste perustuu työvoimatutkimukseen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyysaste työnvälitystilastoon, minkä vuoksi ne poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Työvoimatutkimus

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

Väestö 31.3.2018*	Helsinki	Espoo	Vantaa	Helsingin seutu	Uusimaa	Suomi
Väkiluku	644 820	279 850	224 060	1 479 230	1 659 620	5 513 710
Väestönmuutos vuoden alusta	1 550	810	1 040	4 140	3 990	580
Väestönmuutos, %	0,2	0,3	0,5	0,3	0,2	0,0
Muuttovoitto	1 250	440	810	3 170	3 170	3 270
Työmarkkinat I/2018						
Työlliset (TK)	..	..	..	742 800	828 100	2 469 300
Muutos vuoden takaisesta, %	..	..	..	3,3	4,3	2,6
Työttömät (TEM, 3/18)	32 670	11 510	10 610	66 830	74 360	264 150
Työttömyysaste, % (TEM, 3/18)	9,6	8,1	9,1	8,7	8,7	10,0
Työllisyysaste, % (TK)	..	..	..	72,5	73,5	69,7
Hyvinvointi I/2018						
Yleisen asumistuen saajat (3/18)	64 900	18 630	16 840	113 900	121 150	380 240
Muutos vuoden takaisesta, %	44,1**	39,1**	21,3**	35,7**	34,2**	39,7**
Kotihoidontuen saajat	8 010	4 060	3 250	19 230	21 030	59 710
Muutos vuoden takaisesta, %	-5,5	-4,2	-2,3	-4,5	-4,5	-6,2
Perustoimeentulotuen saajat	38 300	13 970	15 050	84 280	78 510	214 980

*Ennakkotieto

**Opiskelijat siirtyivät asumistuen piiriin syksyllä 2017.

Helsingin Seudun Suunnat

Helsingin Seudun Suunnat antaa ajankohtaista tietoa seudun kehityksestä. Verkkosivusto päivittyy jatkuvasti, ja painettu julkaisu ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Jatkuvasti päivittyvä verkkosivusto:

www.helsinginseudunsuunnat.fi

Ilmestyy vuonna 2018

sähköisenä viikolla 11, 25, 38, 51

ja painettuna viikolla 13, 27, 40, 52

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot

PL 5500

Helsingin kaupunki

00099 Helsingin kaupunki

Lisätietoja

Jenni Erjansola

p. 09 310 36365

seudunsuunnat@hel.fi

ISSN 1455-819X (painettu)

ISSN 1796-7287 (verkossa)

HSS
vuodesta
1996

Kustantajat

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus- ja -tilastot

Espoon kaupunki, strategiayksikkö

Vantaan tietopalveluyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)

Helsingin seudun kauppakamari